

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали
XIV Міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції

31 жовтня 2022 року

Одеса 2022

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали

**XIV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

31 жовтня 2022 року

**Одеса
ОДУВС
2022**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 **Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XIV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 31 жовтня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. 174 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2022

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

*Сікоцінський О.В., курсант 3-го курсу ФПФПКП
Одеського державного університету внутрішніх справ
Чекмарьова І.М., к.ю.н., доцент, професор кафедри
кримінального права та кримінології ФПФОДР
Одеського державного університету внутрішніх справ*

На превеликий жаль, в Україні є досить актуальною темою насильство в сім'ї, що найбільш проявляється у відношенні до жінок. Велика кількість сімей потребують допомоги у подоланні цієї проблеми, яка ще із далеких часів переслідує українські родини. Час змінився, ця тема замовчувалася продовж століть як на міжнародному так і на національному рівні. Вважалося, що домашнє насильство не потребує зовнішнього втручання.

Дане питання є досить широко висвітленим у навчальній та науковій літературі як з адміністративного і кримінального права, так і з міжнародного публічного права, а також у періодичних виданнях. Науково-теоретичну основу дослідження порушеної проблематики склали праці сучасних вчених, зокрема, О. Бандурки, А. Блага, О. Джузи, Л. Крижни, О. Костирь, Ю. Крупки, К. Левченко, О. Литвинова, Г. Мошак, М. Панова, Я. Сотак, О. Старкова та ін.

Вищезазначеними вченими сформовано низку принципово важливих правил та рекомендацій щодо профілактики та протидії сімейному насиллю. Але в сучасних умовах України насильство над жінками в сім'ї не втрачає своєї актуальності і потребує подальшого дослідження та розробки заходів протидії цьому явищу.

Насильство над жінками найпоширеніше порушення прав людини у світі. Переважна більшість українок прояв насилля воліють замовчувати, хоча як свідчить статистика майже кожна третя жінка його пережила.

Небезпечність полягає в тому, що прояви насильства і жорстокості в сім'ї руйнують гармонію і злагоду в родині, для багатьох жінок це жакливі тортури, регулярні психологічні та фізичні знущання, що становлять загрозу для життя жінки-жертви. Ця проблема небезпечна ще й тим, що від неї страждають діти. Страждають не лише від насильства стосовно себе, а й, спостерігаючи за насильством у своїй сім'ї, згодом у майбутньому переносять цей негативний досвід у власне життя. Тому пріоритетним завданням держави є здійснення превентивних заходів задля попередження та недопущення цієї страшної проблеми, виявлення та покарання кривдників, наданні кожній жінці, яка стала жертвою домашнього насилля допомоги, захисту, психологічної підтримки, знайти шляхи його подолання. Нажаль, все частіше непоодинокі випадки у соціумі, коли органи державної влади ігнорують домашнє насильство. Розглядають цю проблему як недостатньо серйозну. З позиції, що все повинно залишатися за зачиненими дверима, а суспільство і держава не повинні втручатись.

Згідно з Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», прийнятим у 2017 році, до Кримінального кодексу України була введена стаття ст. 126-1 Кримінального кодексу України щодо домашнього насильства. Ця стаття встановлює кримінальну відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства.

Міжнародне право щодо захисту прав людини пояснює наступне: насильство у сім'ї, як прояв порушення прав людини накладає на всі країни зобов'язання знайти ефективні правові засоби протидії насиллю. Тому питання попередження та протидії насильству в сім'ї є предметом численних міжнародних актів, ратифікованих багатьма країнами світу. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.) гарантувала жінкам рівні права з чоловіками в усіх сферах життя включно з освітою, працевлаштуванням, охороною здоров'я, правом голосувати, обирати громадянство тощо [1].

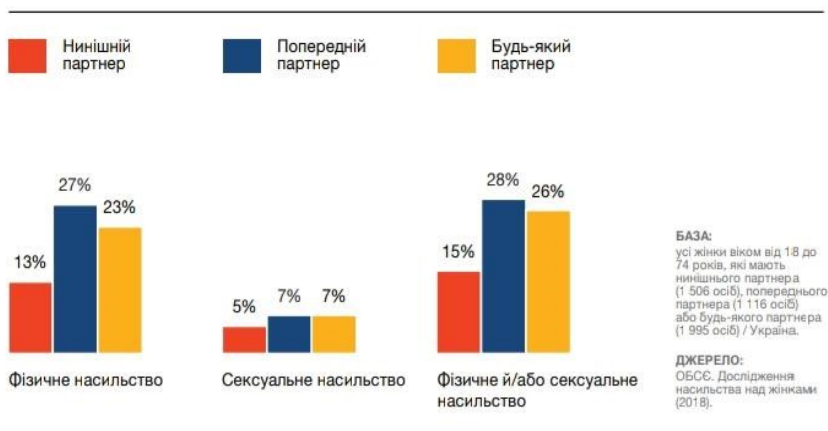
Як зазначає О. Г. Предместніков, у законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначення насильства в сім'ї розкриває тільки його правову природу. Однак серед традиційних форм насильства, крім урегульованих правом, існують і такі, які не підпадають під дію правових норм. Ці види насильства включають соціальний аспект даного поняття. Вони не врегульовані нормами права і можуть засуджуватися тільки моральними нормами, що наявні в окремо взятому суспільстві [2, с. 14].

У свою чергу, О. М. Джужа акцентує увагу на тому, що насильство в сім'ї є міждисциплінарною проблемою права, охорони здоров'я, психології, педагогіки, соціології, а його наслідки важким тягарем лягають на суспільство [3, с. 7].

Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо іншого члена подружжя

чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

З цього приводу К. Б. Левченко справедливо зауважує, що цифри статистичної звітності хоч і несуть в собі великий обсяг інформації, на основі якої можна говорити про діяльність держави у сфері попередження насильства в сім'ї, проте вони потребують роз'яснення і тлумачення, оскільки не завжди просте збільшення або зменшення того чи іншого показника є прямим свідченням покращення або погіршення загальної ситуації [4, с. 457].

<https://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine>

Причини сімейного насильства (точніше насильства над жінкою в сім'ї) мають багато загальнолюдських рис і багато в чому схожі в різних країнах і в різних народів.

В соціумі виділяють наступні *причини насильства щодо жінок*:

- жінки провокують насильство і заслуговують його (жодна людина незалежно від статі, віку, расової приналежності не заслуговує на побиття, але як правило кривдник завжди знайде виправдання своїм діям, незалежно від того як поводитися жертва);
- кривдники, які застосовують насильство, психічно нездорові, можуть мати хвороби нервової системи, в деяких випадках приймати збуджувальні ліки (чоловіки-кривдники часто ведуть нормальний спосіб життя, за винятком коли дозволяють собі спалахи агресивної поведінки);
- причиною насильства є соціально-медичні чинники, серед яких алкоголізм (дійсно вживання алкоголю знижує здатність контролювати поведінку, однак серед кривдників багато чоловіків які не вживають алкоголь чи тютюн);
- жорстоке поводження у дитинстві відносно особи, яка вчиняє насильство (діти відносно яких вчиняли насильство можуть переносити агресивну

модель поведінки у свою дорослу родину, у них відсутня позитивна модель сімейного життя на засадах гендерної рівності).

З урахуванням вищезазначеного пропонуємо науковій спільноті наступні висновки:

- проблему насильства в сім'ї треба вирішувати на загальнодержавному рівні. Удосконалення законодавчої бази яка регулює відносини у сфері домашнього насильства повинно бути першочерговим завданням законодавчої гілки влади в нашій країні. Правові норми повинні містити положення щодо забезпечення прав жінок від приниження, побиття, психологічного тиску, фізичного прояву зневаги;

- залучення та співпраця з громадськими організаціями, волонтерами щодо розробки урядової політики та законотворчості в питаннях протидії домашнього насильства є обов'язковим. Більш того державі необхідно надавати фінансову та технічну підтримку таким ініціативним групам, що ставлять за мету займатися протидією насильства над жінками;

- профілактична робота та протидія домашньому насильству повинна активно проявлятися з боку органів влади та державних інституцій та викликати довіру у жінок які зазнали тортури. Таку роботу можуть здійснювати громадські організації, представники правоохоронних органів, соціальні представники, психологи також релігійні служителі;

- враховуючи те, що з проблемою насильства у родині стикаються жінки які проживають не тільки у великих містах, а й в містечках тому є нагальна потреба, щоб спеціальні психологічні консультації, притулки, кризові центри, куди могли б звертатися жінки, які потрапляють від насильства відкривалися й у районних містах нашої держави. В результаті цього, допомога постраждалим стала б доступна більшості жінкам.

Література:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : від 18 груд. 1979 р. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207.

2. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами і доповненнями 2475-VIII від 28.08.2018 р.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 102-11 від 12.04.85 р. із змінами та доповненнями № 2505-VIII від 12.07.2018 р

4. Предместніков О. Г. Насильство в сім'ї як злочин: причини, виявлення і розслідування (Тактикопсихологічні основи): монографія / О. Г. Предместніков; МВС України, Херсон. Юрид. Ін-т Харків. Нац.

5. Правові та кримінологічні засади запобігання насильству в сім'ї: навч. Посіб. / за заг. Ред. Левченко К. Б. Статистичний вимір виконання Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» [Електронний ресурс] / К. Б. Левченко // Форум права. – 2019. – № 3. – С. 456–462. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2011_3_75.pdf.

дія насильству в сім'ї : методичні рекомендації для соціальних працівників. – К. : ДЦССМ, 2020. – 192 с. Електронний ресурс. – Режим доступу:

<http://lt.multycourse.com.ua/ua/page/22/103>. 5. Максимова Н. Ю. Соціально-психологічні аспекти проблеми насильства / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна. – К. : Комітет сприяння захисту прав дітей, 2003. – С. 203.

6. Методичні рекомендації щодо надання психосоціальної допомоги Особам, постраждалим від гендерно зумовленого насильства Департаменту Соціального захисту населення Запорізької обласної державної адміністрації. КЗ «Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги» Запорізької ОДА. – Запоріжжя, 2016. – С.3435 7. Насильству немає виправдання : добірка матеріалів на допомогу Протидії насиллю / Сумська обл. універс. Наук. Б-ка ; уклад. Т. І.Касьяненко, Ж. П. Швачко – Суми, 2020. – 33 с.

Проскурня Є. Є., Ком`яга А. В. ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА ПОВАГУ ДО ЇЇ ГІДНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ: НАЦІОНАЛЬНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	115
Резніченко С. В., Резніченко Г. С. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ`ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ)	118
Сахно В. М., Антоненко О. А. РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ ДЕСТРУКТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	121
Середницька І. А., Гаврилюк А. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	124
Сікоцінський О.В., Чекмарьова І.М. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	128
Ульянов О. І., Бахчеван Є. Ф., Ніколаєв О. Т. ІНТЕРНЕТ ЯК ПЛАТФОРМА ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	132
Церковна О. В., ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ.....	135
Швець М. О., Журавель А.В. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ	138
Щурат Т. Г. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ OSINT В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	144
Юрченко М. М., Поліщук М. І. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ГРОМАДЯН ЖИТЛОМ (на прикладі реалізації програми «ЄОселя»).....	147
Ярмакі В. Х. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Ярмакі Х. П. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ	152
Яровець Д. А., Рудой К. М. ПІЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	156